

Tankeväckande Soininvaara

Det blidde ingen roman till julklapp. Julgubben visste att jag har för många olästa böcker på nattduksbordet. Därför fick jag i stället tid att läsa färdigt Osmo Soininvaaras i höst utkomna debattbok "SATA-komitea", i vilken han med skärpa analyserar det finländska socialskyddets och arbetslivets problem och utmaningar.

Soininvaara har sedan nittiotalet varit Gröna förbundets intellektuella galjonsfigur och en av Finlands mest ansedda socialpolitiker. Och detta trots att han under de senaste fyra åren hållit sig långt borta från dagspolitiken. För några veckor sedan meddelade han visserligen att han ställer upp i vårens riksdagsval, vilket gör att man kan läsa hans verk som en valpamflett.

Men kanske tågordningen har varit omvänd. Först blev boken en recensions- och försäljningsframgång, sedan insåg Soininvaara att han ännu kunde få något gjort i riksdagen och regeringen. Ifall det gröna nu ryms med i den regering som bildas efter vårens val.

Hur som helst är det tydligt att Soininvaara skrev boken ifråga i pur frustration över sitt engagemang i nämnda SATA-kommitté. Enligt honom misslyckades man totalt att vaska fram ett trovärdigt förslag till hur man ska råda bot på Finlands strukturella arbetslöshet och inkomstfällor.

Det är ord och inga visor. Vårt socialskydd är ett lapptäcke av inbördes motstridiga lagar. Det var helt fel att besätta kommittén med representanter för de politiska partierna och arbetsmarknadens intresseorganisationer. Bollen borde först ha gått till oberoende experter som förmår höja blicken och tänka på hela landets framtid.

En av Soininvaaras kungstankar är att de som har allra svårast att få arbete eller av andra skäl har det knapert kunde stödjas genom en så kallad negativ inkomstskatt. Den som förtjänar mindre än en viss summa betalar ingen skatt utan får i stället underskottet täckt av samhället.

Så fungerar ju vårt socialskydd i många avseenden redan i dag. Men skillnaden vore att man äntligen blev kvitt alla de invecklade stödprinciperna, som har skapat en massa inkomstfällor och en strukturell arbetslöshet som är dubbelt så stor som i Sverige och Danmark.

Varför motsatte sig arbetsmarknadsorganisationerna en sådan reform? Enligt Soininvaara är de inte villiga att avstå från sin vetorätt i sysselsättningsfrågor till riksdagen. Skapar man ett system som underlättar sysselsättningen av människor med låg arbetskapacitet blir det svårare att upprätthålla "normala" löner och arbetsavtal.

Vårt system med minimilöner diskriminerar de facto också invandrarna, som har svårt att konkurrera på arbetsmarknaden, eftersom de inte får kompensera sin bristande språkkunskap med lägre lönekrav.

Från socialdemokratiskt håll har Soininvaaras debattbok redan betecknats som nyliberal högerpropaganda. Men det är nog en medveten överdrift. Vill man verkligen rädda välfärdsstaten borde partipolitiken komma i andra hand.

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 28.12.2010